Socialförsäkringsutskottets betänkande 1987/88:3

om begravningshjälp genom den allmänna försäkringen

SfU
1987/88:3

Motioner

1986/87:Sf267 (motivering i motion K608) av Aina Westin och Sylvia Pettersson (s) vari yrkas att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om dödsfallsersättning genom den allmänna försäkringskassan.

1986/87:Sf291 av Lars Ahlström (m) vari yrkas att riksdagen hos regeringen begär att en utredning tillsätts med uppgift att framlägga förslag om bidrag till begravningskostnader i enlighet med motionens innehåll.

Utskottet

I två motioner från den allmänna motionstiden 1986/87 tas upp frågan om bidrag från den allmänna försäkringen till enskildas kostnader vid dödsfall. Aina Westin och Sylvia Pettersson anser i motion Sf267 att det verkar naturligt med en allmän dödsfallsersättning inom den allmänna försäkringen sedan denna kommit att omfatta flera behovsområden som tidigare har tillhört socialvården. Motionärerna begär ett tillkännagivande i enlighet härmed. Lars Ahlström hänvisar i motion Sf291 till det norska socialförsäkringssystemet och begär en utredning med uppgift att lägga fram förslag om bidrag till begravningskostnader inom den allmänna försäkringen.

Frågan om en utvidgning av den allmänna försäkringen till att omfatta även begravningshjälp har prövats av riksdagen vid upprepade tillfällen.

Vid behandlingen av motionsyrkanden åren 1971–1975 om en allmän obligatorisk begravningsförsäkring anslöt sig socialförsäkringsutskottet (se SfU 1975:2) enhälligt till pensionsförsäkringskommitténs bedömning i dess slutbetänkande (SOU 1971:19) Familjepensionsfrågor m.m. att en sådan försäkring med tanke på den nödvändiga prioriteringen av olika reformer inom den allmänna försäkringen inte motiverade den kostnad den kunde väntas föranleda. När frågan på nytt aktualiserades i motioner till 1976/77 års riksmöte fann utskottet (se SfU 1976/77:10) tidigare åberopade skäl mot en allmän obligatorisk begravningsförsäkring inom den allmänna försäkringens ram alltjämt äga giltighet. Utskottet framhöll också att det aktualiserade problemet var av begränsad betydelse med hänsyn bl.a. till den utveckling verksamheten med tjänste- och frivilliga grupplivförsäkringar haft under senare år. Utskottet ville emellertid inte bestrida att begravningskostnader undantagsvis kunde bli betungande för de efterlevande då ett skydd mot

1 *Riksdagen 1987/88. 11 saml. Nr 3*

sådana kostnader saknades. Frågan om en grundtrygghet vid dödsfall borde enligt utskottets mening bli föremål för en allsidig och förutsättningslös översyn, som emellertid borde ske i samband med prövningen av den övergripande frågan om begravningsväsendets framtida utformning. Riksdagen gav regeringen till känna vad utskottet anfört (rskr. 1976/77:37).

Regeringen överlämnade riksdagsskrivelsen, utskottsbetänkandet och de behandlade motionerna till socialpolitiska samordningsutredningen. I sitt slutbetänkande (SOU 1979:94) En allmän socialförsäkring instämde utredningen i utskottets uttalande att en allmän obligatorisk begravningsförsäkring – med tanke på den nödvändiga prioriteringen av olika reformer inom den allmänna försäkringen – inte motiverade den kostnad den kunde väntas föranleda och att problemet var av begränsad betydelse med hänsyn till utvecklingen av grupplivförsäkringarna. Frågan borde därför hellre lösas i anslutning till gestaltningen av det framtida begravningsväsendet genom ett selektivt stöd främst för de fall då det inte finns några tillgångar i dödsboet som kan bekosta begravningen m.m.

Utredningen erinrade också om att det på åtskilliga håll redan hade införts anordningar för att ge stöd i här avsedda fall. Den väsentliga uppgiften syntes vara att skapa ett stöd som var någorlunda likformigt över hela landet. Sedan de grundläggande frågorna om begravningsväsendets framtida utformning hade blivit lösta fanns enligt utredningen förutsättningar att tillgodose detta krav vid detaljutformningen av reglerna. Det framstod under alla förhållanden som mindre lämpligt att dessförinnan genomföra en ny stödanordning, som sedan till följd av förändrade förutsättningar kunde komma att te sig orationell.

Frågan om begravningskostnader för enskilda har därefter varit föremål för överväganden av 1982 års kyrkokommitté. Kommittén hade i uppdrag att lägga fram förslag i två frågor som syftade till att begränsa begravningskostnaderna för enskilda. Frågorna avsåg en utvidgning av församlingarnas kompetens till att omfatta ytterligare begravningskostnader resp. utjämning mellan församlingar av kostnader för gravrätt vid begravning i annan församling än den där den avlidne var kyrkobokförd. Kommittén uttalade i lägesrapporten (SOU 1985:1) Församlingar i samverkan att ett sätt att lösa frågan var en utvidgning av den allmänna försäkringen så att försäkringen täckte vissa minimikostnader. Kommittén avsåg att återkomma till frågan. I sitt slutbetänkande (SOU 1986:17 och 18) Framtid i samverkan anmälde emellertid kommittén att den, med hänsyn till den tidsram inom vilken utredningsarbetet skulle slutföras, inte hade kunnat lägga fram några förslag rörande begravningskostnader för enskilda utan att utredningsarbetet beträffande dessa frågor borde kunna ske i annan ordning. Därefter uppdrogs åt en sakkunnig i kyrkokommittén att slutföra utredningsarbetet i denna del.

I en promemoria som avgavs i december 1986 – Begravningskostnader för enskilda – redovisade utredningsmannen resultatet av sitt arbete. I promemorian påpekade han att ett ökat samhällsansvar för begravningskostnader kunde åstadkommas genom att antingen införa en allmän begravningsförsäkring eller vidga kompetensen för församlingarna att med skattemedel svara för begravningstjänster till församlingens invånare. I fråga om försäkringslösningen ansåg han läget knappast vara annorlunda än då pensionsförsäk-

ringskommittén och riksdagen, framför allt av kostnadsskäl, hade ställt sig avvisande till en sådan lösning och därvid beaktat att en mycket stor del av befolkningen genom olika grupplivförsäkringar redan erhöll viss begravningshjälp. I promemorian anfördes vidare att det inte fanns skäl att tro att en allmän försäkring skulle påverka prisbilden så att kostnaderna pressades utan att snarast den motsatta effekten kunde uppstå. Av detta skäl avvisade utredningsmannen en lösning i form av en allmän försäkring. Han föreslog i stället i promemorian att församlingarna skulle ges vidgad möjlighet att med skattemedel bidra och stödja verksamhet inom begravningsväsendets område.

Promemorian har remissbehandlats. Frågan om ett ökat samhällsansvar bereds för närvarande i regeringskansliet (civildepartementet) inom ramen för ärendet om ny organisation på lokal- och stiftsplanet för svenska kyrkan m.m. Proposition i ärendet väntas inom kort.

Som framgått av det ovan redovisade har frågan om en utvidgning av den allmänna försäkringen till att omfatta även begravningshjälp varit föremål för överväganden i skilda sammanhang. Några skäl för utskottet att frångå sitt tidigare ställningstagande har därvid inte framkommit. Utskottet ansluter sig således alltjämt till bedömningen att en obligatorisk begravningsförsäkring med tanke på den nödvändiga prioriteringen inom den allmänna försäkringen inte motiverar den kostnad en sådan försäkring kan väntas föranleda. Vidare är problemet, såsom tidigare framhållits, av begränsad betydelse med hänsyn bl.a. till den utveckling verksamheten med tjänste- och frivilliga grupplivförsäkringar har haft.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna Sf267 och Sf291.

Hemställan

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionerna 1986/87:Sf267 och 1986/87:Sf291.

Stockholm den 10 november 1987

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Doris Håvik

Närvarande: Doris Håvik (s), Nils Carlshamre (m), Börje Nilsson (s), Ralf Lindström (s), Margareta Andrén (fp), Karin Israelsson (c), Ulla Johansson (s), Gullan Lindblad (m), Nils-Olof Gustafsson (s), Kenth Skårvik (fp), Siri Häggmark (m), Ingegerd Elm (s), Rune Backlund (c), Margó Ingvardsson (vpk) och Margareta Persson (s).

gotab Stockholm 1987 13925